

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Rationibus demonstratur eadem veritas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

SVBSECTIO I.

*Auctoritate D. Thomæ, & Aristotelis
probatum eadem veritas.*

20 **D**ivus Thomas *lib. 1. contra Gentes, cap. 22.* loquens ratione tertia, in fine de quidditate, & essentia Dei quatenus propria ipsius est, sic ait: [Deus autem est prima causa non habens causam: igitur ista quidditas, quæ acquirit esse aliunde, non est quidditas Dei; necesse est igitur, quod Dei esse quidditas sua sit,] utique sine causa, & non aliunde, & ratione 6. sic concludit; [amplius omnis res est per hoc, quod habet esse; nulla igitur res, cuius essentia non est suum esse, est per essentiam suam, sed participatione alicuius, scilicet ipsius esse; quod autem est per participationem alicuius non potest esse primum ens; quia id, quo aliquid participat ad hoc, quod sit, est eo prius: Deus autem est primum ens, quo nihil est prius; Dei igitur essentia est suum esse: hanc autem sublimem veritatem Moyses à Domino est edoctus, qui cum quæreret à Domino Exodi 3. dicens, si dixerint ad me Filij Israël, quod est nomen eius; quid dicam eis. Dominus respondit: ego sum qui sum; sic dices Filiis Israël qui est misit me ad vos, ostendens suum proprium nomen esse, qui est,] videlicet primum ens omnem participationem excludens à se, ut patet ex primis verbis huius sexti argumenti D. Thomæ, eodem modo loquitur, *lib. 2. contra Gentes, capite 15. argum. 4. ibi;* [item quod per essentiam dicitur est causa omnium, quæ per participationem dicitur, sicut ignis est causa omnium ignitorum in quantum huiusmodi, Deus autem est ens per essentiam suam, quia est ipsum esse; omne autem aliud ens est ens per participationem.]

21 Et tandem *lib. 3. contra Gentes, cap. 66. ratione 6.* sic ait: [Præterea quod est per essentiam tale, est propria causa eius, quod est per participationem tale, sicut ignis est causa omnium ignitorum; Deus autem solus est ens per essentiam suam, omnia autem alia sunt entia per participationem.] In quibus omnibus locis soli Deo convenire docet esse imparticipatum, seu infinitatem per essentiam, quam aseitatem vocamus, & hoc, non tanquam aliquam proprietatem, sed potius tanquam distinctivum essentiale, & radicem omnium attributorum soli Deo convenientium, sed hæc omnia sunt prædicata quidditativa differentia ultimæ essentialis, seu ultimi, & propriissimi constitutivi alicuius subiecti, ut ex dictis liquet, ex terminis patet, & ex dicendis amplius manifestabitur; ergo secundum D. Thomam aseititas, infinitudo simpliciter, seu esse per essentiam est ultimum constitutivum Dei.

22 Nec minus clare docuit hanc veritatem Aristoteles *libro 2. de celo, text. 63.* his verbis: [et autem quod optime se habet; nihil actione opus est, est enim ipsum id cuius gratia.] Quibus verbis aperte docet Philosophus, Deum à se & non ab alio esse, nullamque causam, tam efficientem, quam finalem habere, ac proinde non per participationem, sed potius per essentiam esse, unde negat Aristoteles, Deum actione ad sui esse indigere vlla, ut patet ex illis verbis. [nihil actione opus est:] & hoc attribuit Deo, tanquam propriissimum prædicatum, ratione cuius illi convenit esse optimum & esse ultimum finem, cuius

gratia cætera sunt, ut liquet ex verbis illis: [optime se habet, est enim ipsum id, cuius gratia.] rationem autem horum attributorum, & perfectionem tribuens à priori, profert illa verba, & autem quod nihil actione opus est. Quorum verborum permixtum positum, si ad claritatem reducat, sensus hic est, quia Deus nulla actione agentis indiget, minimeque esse participatum habet ab alio; sed potius à se est ens infinitum per essentiam est optimum, ac infinite, & summe perfectum, causa tam efficiens, quam finalis omnium rerum distinctarum à Deo: ergo si Aristoteles pro prædicato proprio essentiali, quod sit radix attributorum omnium, & perfectionum, quæ de Deo verificantur, assignat aseitatem, infinitatem per essentiam: evidenter, & manifeste sequitur illam esse ultimum constitutivum essentiale Dei.

SVBSECTIO II.

Rationibus demonstratur nostra veritas.

23 **P**rimo, quia illud est ultimum constitutivum alicuius subiecti essentialiter, quod quidditative ita illi convenit, ut sit radix omnium proprietatum talis subiecti, sed aseititas, aut infinitudo per essentiam est huiusmodi respectu Dei: ergo aseititas est ultimum essentiale constitutivum Dei. Maior est evidens: & ab adversariis admittitur, quia proprietates soli subiecto convenientes radicantur in essentiali prædicato, non communi, vel universali; (alias tales proprietates non solum tali subiecto, sed etiam reliquis convenientibus cum illo convenirent; ideo enim sensus non solum homini, sed etiam aliis animalibus conveniunt, quia radicantur in prædicato quodam essentiali communi illis) sed proprio, ultimo, & particulati, ut videre est in homine, cuius risibilitas, capacitas disciplinæ, & admirabilitas, quæ sunt proprietates illius, non radicantur in aliquo prædicato communi essentiali, sed in proprio, & ultimo illius, videlicet rationalitate, quæ ultimo constituit hominem est radix illarum proprietatum, & sic de cæteris: ergo illud est ultimum constitutivum alicuius subiecti esse essentialiter, &c.

24 Minor in qua est tota difficultas sic demonstratur primo, quia unicum medium à priori quod omnes Theologi invenerunt ad demonstrandum, Deo convenire omnia attributa, & infinitas perfectiones, verbi gratia, immensitatem, fecunditatem ad intra, & ad extra infinitam, omni simplicitatem & reliqua, est solum aseititas, quare primum à posteriori ex illo principio, quidquid primo producit, ab alio producit, negando, & excludendo processum in infinitum, demonstramus dari quoddam ens à se imparticipatum, & omnino independens ac per consequens infinitum per essentiam, quam infinitatem, & aseitatem, non aliter, nisi ut dictum est, potest demonstrari à priori, & per causam, ut videre est in D. Thomæ *lib. 1. contra Gentes per totum;* in Patre Suárez *2. tom. Metaphys. disp. 19. & 30.* & patet ex dictis à me in principio huius tractatus, de Deo, quod adeo verum est, ut nullus hucusque veritatem hanc in dubium ausus fuerit revocare.

25 Demonstrato autem hoc prædicato aseititas per evidentem, & manifestam conclusionem à priori demonstravimus, convenire Deo attributa ipsius,

& perfectiones sibi soli conuenientes, proprietatesque ipsius, v.g. omnipotentiam, immensitatem, omnisimplicitatem, omniidentitatem inter absolutissima predicata Dei, &c. nam quicquid à se est, & non ab alio, non est à quo limitetur in aliqua perfectione, aut in aliquo gradu illius, siue in quacunque ratione, tum extensiva, tum intensiva eiusdem: ergo habet omnem & quancunque in summo gradu, quia non est maior ratio, cur habeat vnam, quam aliam; sed fecunditas ab extra infinita, quæ omnipotentia dicitur, omnibonitas, immensitas, omnisimplicitas, & reliqua sunt perfectiones simpliciter simplices, summe, & infinite vnaquæque in suo genere: ergo ratione asseitas conueniunt Deo omnes hæ perfectiones: ergo asseitas est radix inter predicata essentialia Dei, à qua nostro modo intelligendi profluunt hæ veritates, & ratione cuius conueniunt Deo ipsæ; vnde hæc est vera causalis, Deus est infinitus in genere sapientie, quia est infinitus simpliciter per essentiam, sicut Deus est infinitus in genere potentie, & fecundi ad extra, quia est infinitus per essentiam: ergo infinitudo per essentiam simpliciter est quasi radix, & ad modum cause habendi Deum illas perfectiones, & contra est falsa sumptam toto rigore, & à priori hæc causalis; ideo Deus est à se, quia est omnipotens, aut immensus, ut omnes etiam aduersarij concedunt, imo euidenter non potest demonstrare à posteriori per effectus adequatam rationem omnipotentie, quia nullus est effectus, quem cognoscamus adequatum esse exercitium omnipotentie; quia ultra quamcunque creaturam à se factam potest Deus amplius, & amplius facere; imo multi grauissimi Doctores, ut vidimus in *Physicis tractatu de infinito*, negant posse adhuc per potentiam absolutam fieri aliquod infinitum in actu simul, ne exauriatur omnipotentia Dei, ut docet Pater Suarez: ergo nullum est adequatum exercitium omnipotentie, per quod possumus demonstrare à posteriori, immediate infinitatem potentie Dei: ergo etiam per omnipotentiam non possumus immediate demonstrare Deum esse.

26 Quapropter sola vnica restat via demonstrandi Deum per creaturas, ut inquit Paulus *ad Roman. 1.* inuisibilia Dei per ea, &c. videlicet adiungendo illis duo principia, vnum positium & alterum negatiuum, de quo supra late egimus, scilicet quicquid producit, ab alio producit, & in causis, & effectibus subordinatis non posse dari processum in infinitum, per quæ media demonstramus, ut nuper dixi primum ens, quod non est ab alio, sed à se, cui propter hanc perfectionem conueniunt reliquæ, quæ de Deo proprie, & peculiariter prædicantur.

27 Secundo, quia ut ait Philosophus *lib. 2. metaph. c. 3.* quod est optimum in vnoquoque genere est mensura cæterorum; sed infinitudo simpliciter per essentiam in ordine infiniti est optima: ergo est mensura omnium infinitatum, quæ Deo conueniunt: sed omnis mensura est causa, vel quasi causa; ideo enim obiectum est causa vel quasi causa specificatiua potentie, vel intellectus, quia est mensura illius, & sic potentia, & actus dicunt relationem ad obiectum, mensurabilis ad mensuram, & ideo lux solis est causa lucis lunæ, & reliquorum, quia est mensura illius, & ideo est mensura, quia est optima in genere lucis: ergo de primo ad vltimum quod est optimum in aliquo est causa cæterorum: ergo infinitudo per essentiam, quæ est optima in genere infinitudinis est

radix, vel quasi causa cæterarum infinitatum seu infinitarum perfectionum Deo conuenientium.

28 Tertio sic probatur, quia omne prædicatum essentialiale Deo conueniens eo modo, quo ipsum fuerit, est radix aliquarum formalitatum per modum attributi; vnde quia ratio entis est prædicatum essentialiale communissimum Deo, & creaturis est radix vnitatis, veritatis, & bonitatis, quæ sunt attributa communissima, & quia substantia est prædicatum essentialiale Deo non ita commune, & vniuersale, ac est ens, est radix suppositiuitatis, quæ est proprietas, seu attributum minus commune, quam veritas, vnitatis, & bonitas. Tandem quia gradus intellectus est minus communis, quam gradus substantie & entis, licet communis sit Deo & creaturis perfectissimus, v.g. Angelo, & homini est radix intellectus, voluntatis, & memorie, proprietatum, seu attributorum minus communium, quam perfectitas, veritas, vnitatis, & bonitas sunt, communium tamen, seu conuenientium cum intellectu, memoria, & voluntate creaturis.

29 Sed in Deo datur tanquam prædicatum essentialiale asseitas, omnimoda independentia, seu infinitudo simpliciter per essentiam; quia essentia diuina, ut distinguitur à quocunque attributo metaphysico, & formalissime non est ab alio: ergo à se non est dependens villo modo: ergo est independentis, præcipue quia ens ut sic, quod est prædicatum essentialiale omni enti, diuiditur tanquam per differentias essentialiales immediate, & adequate oppositas per asseitatem, & abalietatem, hoc est per esse creaturæ, & increatum quæ omnibus entibus à parte rei existentibus conueniunt, tanquam differentie essentialiales, quidditative constituentes omnia entia; sed essentia diuina quatenus essentia metaphysica est verum ens reale à parte rei: ergo vel à se, vel ab alio essentialiter, sed non ab alio: ergo à se: ergo asseitas est prædicatum essentialiale Dei quatenus tam formaliter, quam virtualiter, siue ab intrinseco, siue ab extrinseco non fluit ab alio; atqui talis asseitas ita soli Deo conuenit, ut nulli alteri præter Deum possit conuenire: ergo est radix proprietatum & attributorum soli Deo, & nulli præter ipsum conuenientium & ita reperitur in Deo, ut minime sit commune creaturis: ergo est radix aliquorum attributorum minime communium Deo, & creaturis; tum quia omnis essentia est primus conceptus, seu primum constitutum rei; sed ad omne primum sequitur secundum; nam secundum supponit primum; vnde secunda vnitatis primam præsupponit: ergo ad omnem essentiam sequitur aliquis conceptus secundarius: sed attributa, & proprietates sunt secundarij conceptus rei: ergo ad omnem essentiam, seu gradum essentialalem sequuntur attributa & proprietates; tum etiam quia omnis essentia est radix formalitatum non essentialium ab ipsa immediate dimanantium; sed asseitas omnimoda est prædicatum essentialiale respectu Dei, ita soli illi conueniens, ut nullo modo alteri præter Deum conueniat: ergo ad ipsum tanquam ad radicem, & primum conceptum sequuntur proprietates, & attributa, seu secundarij conceptus, quæ soli Deo, & non alij præter ipsum conuenire possunt.

30 Atqui omnipotentia, immensitas, omniidentitas, fecunditas infinita ad intra, ratione cuius datur mysterium Trinitatis, omnisimplicitas, &c. sunt attributa ita propria Dei, ut nullo modo sint communia creaturis, & ita soli Deo conueniunt, & nulli præter ipsum conuenire possunt: ergo

Quæst. III. Vtrum Deus constituatur, &c. 271

asceitas omnimoda independentia, seu infinitudo simpliciter per essentiam est radix harum proprietatum, & attributorum dei.

31 Vltimo, quia semper formalitas, quæ dimanat ab essentia, seu prædicato essentiali sibi correspondente, est eiusdem, vel similis denominationis cum tali gradu; vnde intellectus, & intellectio, qui quasi dimanant à gradu intellectiuo habent similem denominationem ipsi; sed infinitudo omnipotentia, & infinitudo scientia, seu scientia infinita, & fecunditas infinita ad intra, immensitas, seu infinitudo præsentia in rationem finitudinis, seu denominatione illius assimilantur asceitati, quatenus est infinitudo per essentiam: ergo virtualiter à parte rei, & formaliter nostro modo concipiendi est radix illarum infinitudinum: ergo asceitas est vltimum constitutum diuinæ nature. Nam vt patet ex verbis Hurtado supracitatis, opus est, vt aliquis conceptus sit vltimum constitutum essentia, vt eum concipiamus quidditatiue per modum radicis, & originis attributorum; non enim satis est quis conceptus proprius ad formalissime & vltimo constituendam essentiam; sed ille, qui non attribuitur aliis, neque ab eis oritur, ratione nostra, sed à quo ceteri, vt patet tum in homine, cuius risibilitas non est quidditatus illius conceptus; quia oritur ex rationalitate; tum in deo, cuius relationes, & iustitia non sunt quidditatus illius conceptus: ergo ad assignandum vltimum constitutum quidditatum dei, descæctis, depuratis, & circumscriptionis aliis, deueniendum est ad vnam primam radicem cæterorum, cuius luculentam causam, & rationem tribuit Angelicus doctor, lib. 2. contra Gentes, cap. 26. in hunc modum, quia conceptus secundarij sunt attributa, quia attribuuntur primario; attribui autem est eos adscribi primario; illum reddendo pro prima radice cæterorum; cognitio autem nostra ita procedit in deo assignando virtutem emanationem, vt id quod emanat dicatur attributum, & id à quo dimanat dicatur prædicatum essentiale, sicut emanatio formalis à parte rei est causa vt id à quo aliquid emanat sit essentia, & id quod emanat sit attributum: sed asceitas nostro modo concipiendi est conceptus ita primarius, & proprius Dei vt ab illo cætera attributa diuina dimanent per intellectum formaliter, sicut virtualiter à parte rei, imò ab ipsa oriuntur, vel fluunt formaliter, tanquam à vera causa, si formaliter à parte rei distinguerentur ab ea: ergo asceitas est vltimum constitutum diuinæ nature, eo quod induat modo nostro concipiendi formaliter, & à parte rei virtualiter rationem radicis cæterorum.

SVBSECTIO III.

Solutio Patris Hurtado ponitur & refellitur.

32 Respondet Hurtado asceitatem non esse radicem cæterorum, nec conceptum, cui ceteri attribuantur, tribuit rationem quia licet relatio sit ens à se, nihilominus illi non attribuantur vt radici cætera attributa, vt amor, scientia visionis, &c. ergo asceitas non est prædicatum, cui attribuantur ceteri conceptus, quia si illi attribuerentur ubicunque esset attribuerentur.

Sed contra manifeste, quia duplex est asceitas,

alia particularis, alia perfectissima, & in omni genere, quæ vniuersalissima asceitas dicitur, prima asceitas est quæ tantum excludit emanationem aut productionem formaliter ab alio, & hæc conuenit formalissime attributis, & essentia, & hæc asceitas excludit omnem causalitatem ab alio; vnde etiam conuenit relationibus diuinis, quia licet formaliter producantur, nullo tamen modo causantur formaliter; itaque omnis conceptus diuinus, siue primarius, siue secundarius immediate, & formaliter est à se, quia immediate, & formaliter est increatus, & imparticipatus, seu independentens, ratione cuius distinguitur à creatura:

33 Alia asceitas est, quæ excludit ab eo in quo est omnem emanationem, dependentiam, productionem, & causalitatem non solum formaliter à parte rei, sed etiam virtualiter, & formaliter per intellectum, itavt conceptus ille, cui conuenit talis asceitas ita sit primum, vt neque formaliter à parte rei, nec formaliter per intellectum, imò neque virtualiter realiter præsupponat alium primum distinctum, siue formaliter, siue æquivalenter à quo vno ex his modis dictis emanet, & causetur, seu producat, & hæc asceitas ita vniuersaliter sumpta opposita omni abalietati nuper dictæ, nullo modo conuenit attributis, videlicet omnipotentia, iustitia, & misericordia; imò neque relationibus diuinis, sed solum essentia diuinæ metaphysicæ, & præcise conceptæ; nam licet relationes, & attributa dei à parte rei formaliter non emanent à diuina essentia tanquam à radice, nihilominus tamen, in omnium sententia emanant tanquam à radice virtualiter à parte rei, & formaliter per intellectum à gradu essentiali vltimo Dei tanquam à prima radice intrinseca: ergo in hoc sensu attributa, & relationes dicuntur ab alia, vtique non formaliter, sed virtualiter distincto: ergo non mirum; quod relationi, & attributis non conueniat esse radicem cæterorum, quia neque relationes, neque attributa habent omnipotentiam, seu vniuersalissimam rationem asceitatis, quæ optima est in genere asceitatis, ac proinde debet esse radix, & quasi causa virtualiter cæterarum asceitatum in particulari genere asceitatis constitutarum. Et ratio est, quia omne particulare continetur sub vniuersali, mensuratur ab illo, regulatur ab eodem, & quasi radicatur in ipso, & hæc est ratio quare omnia indiuidua continentur sub specie, & omnes species sub genere, quia species comparata cum indiuiduis est vniuersale, & indiuidua particularia illius, sicut species sunt particularia comparata cum genere; vnde particulares veritates indiuiduorum radicantur, & continentur in speciebus, & regulantur à veritate illarum, quapropter ideo hæc est vera propositio, Petrus est animal rationale, quia hæc est vera omnis homo est animal rationale, vna autem veritas particularis, neque mensuratur neque regulatur per aliam, ac proinde non radicatur in ipsa, & ideo falsa est hæc propositio causalis, ideo est verum dicere Petrum esse animal rationale, quia est verum dicere Ioannes est animal rationale; præterea vna perfectio creata particularis non radicatur, nec fluit ab alia necessario, verbigratia, perfectio Gabrielis Angeli non radicatur, neque fluit à Michaeli, quia tam particulare est Michael ac Gabriel, nihilominus tamen omnes perfectiones creaturarum fluunt à Deo tanquam à primo fonte, & radicantur in ipso tanquam in prima radice, quia Deus non solum habet hanc, vel illam particularem rationem perfectionis, sed